

10. HAFTA

AIT182 ve AIT282

ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILÂP TARİHİ II

KBUZEM

Karabük Üniversitesi

Uzaktan Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi

Atatürk İlkeleri (1) Cumhuriyetçilik; Milliyetçilik; Halkçılık

1. Cumhuriyetçilik

Cumhuriyetçilik, devletin siyasi rejimi olarak Cumhuriyeti benimseme, Cumhuriyeti fazilet rejimi olarak tanımlama ve değerlendirme demektir. Cumhuriyetçilik siyasi rejim olarak Cumhuriyetten hareket eder Cumhuriyeti savunur.

Cumhuriyet kelimesi Arapça “cumhur” kelimesinden gelmiştir. Cumhuriyette esas kural seçimdir. Cumhuriyet en büyüğünden en küçüğüne kadar devletin hizmetlerinin hepsinde veraset usulünü kesin olarak reddeder, bu usul yerine seçim ve tayin usulünü koyar. Cumhuriyet, devlet başkanlığında yalnız babadan oğula aktarımı değil, ömür boyu liderlik şartını da reddeder. İktidara seçimle gelmiş olsa bile devlet reisinin bütün ömrü boyunca devlet başkanlığı makamında kalması şartı cumhuriyeti rejiminin mantığı ile bağdaşmaz.

Cumhuriyet dar ve geniş anlamda kullanılır. Geniş anlamda cumhuriyet, egemenliğin topluluğun bütününe, millete ait oluşudur. Dar anlamda cumhuriyetten ise sadece devlet başkanının doğrudan doğruya veya dolaylı olarak halk tarafından belirli bir süre için seçilmesi anlaşılır. Cumhuriyet bir devlet veya hükümet şekli olarak da ifade edilir. 1921 Anayasamızın 29 Ekim 1923’de yapılan değişikliğinde “Cumhuriyet” bir devlet şekli olarak belirlenmiştir. Devlet şekli olarak cumhuriyette egemenlik dar ve geniş bir kitleye aittir ve devlet başkanı da topluluk içinden seçilir. Egemenlik sahibi topluluk muayyen bir sınıf ise, bu tür cumhuriyetlere aristokratik

cumhuriyet veya başka bir deyimle seçkinler cumhuriyeti denir. Kitle egemenliğe sahip topluluk ise buna da demokratik cumhuriyet adı verilir.

Demokrasi ile cumhuriyetin yakın ilgisi vardır. Her demokratik rejim cumhuriyet olmamakla beraber, demokrasinin en gelişmiş şekli, en ileri hüviyeti ile görünümü cumhuriyetle sağlanır. Demokrasi, devletin en yüksek organından en aşağı basamaklarına kadar halk iradesinin egemenliğine dayanır. Cumhuriyeti yaşatacak ve ayakta tutacak tek kuvvet ise yurttaşın siyasi olgunluğa ve ahlaki değerine dayanan kamu yararı düşüncesidir. Bu yönü ile cumhuriyet bir kişi veya zümre yararına değil kamu yararına göre yönetilen devlet şeklidir.

Atatürk İnkılâbı'nda Cumhuriyetçilik ana ilke ve esas değerdir. Çünkü Cumhuriyet, Atatürk İnkılâbı'nın bütün verimlerini temsil eden bir devlet ve hükümet şekli olarak değiştirilemez bir cevherdir. Bu ilke yeni Türkiye Devleti'nin temelidir. Bu yüzden 1924'ten itibaren Türkiye Cumhuriyeti anayasamızda, meclislerde değiştirilmesi teklif bile edilemeyecek bir ana kuruluş değeri ile korunmuş ve yerleşmiştir. Bu niteliği ile Cumhuriyet devlet düzen ve yönetiminde şahsılık ve keyfiliğin hâkim olmasını önleyen en sağlam teminatıdır. Ayrıca Türkiye'de siyasal iktidarların el değiştirilmesi ve dağılması bakımından sosyal yapı üzerine en kuvvetli şekli etki yapan Atatürk ilkelerinden Cumhuriyetçilik yeni Türk devletini yaratan Türk İnkılâbının siyasal görüşüdür.

Temelde ekonomik olmaktan çok siyasal ve ideolojik olarak başlayan Türk İnkılâbı çok siyasal mekanizmalar yönünden Cumhuriyetçiliği tüm atılımların itici gücü yapmıştır. Bu nedenle Cumhuriyetçilik bütün Türkiye Cumhuriyeti anayasalarının temel ilkesi ve ana değeri olmuştur. Cumhuriyetçilik devlet düzeninde ve yönetiminde millet iradesinin egemen olmasıdır. Bu açıdan devlet hayatında kişisel otorite ve keyfiliği öneminin güvencesi olmuştur. Atatürk'ün de ifade ettiği gibi hürriyet, eşitlik ve adaletin dayanağı milli egemenliktir.

Atatürk millet ve ülke adına tek başvuru mercii TBMM'yi kabul etmiş, bu meşru milli ve doğal hakkın hiçbir kişi ve kurula devredilemeyeceğini belirtmiştir. Cumhuriyetçilik siyasal bir düzen olarak doğmuş, daha sonra beraberinde ekonomik sosyal ve kültürel düzenlemeleri de getirmiştir. Cumhuriyet düzeninde ekonominin halkın yararına düzenlenmesi refahın yayılması ve kültürün geliştirilmesi esastır. Cumhuriyet rejimi vatandaşların kendilerini geliştirebilmeleri için gerekli tüm şartları hazırlamakta yükümlüdür.

Türkiye'de cumhuriyet batılı anlamda modern cumhuriyet olmanın niteliğini taşıyabilecek nitelikte gelişmiştir. Cumhuriyet ırk, din, dil ve cinsiyet farkı

gözetmeksizin bütün vatandaşların paylaştıkları ve yararlandıkları siyasi rejimin adı olmuştur. Eşitlik ilkesi herkesin kanun önünde eşitliği Türkiye Cumhuriyeti'nin bir özelliğini teşkil etmiştir. Nüfusun yarısını teşkil eden kadınlarımıza toplum hayatında eşit haklar sağlama seçme ve seçilme hakkında eşit şartlarla kullanma Türkiye Cumhuriyeti'nin özelliğidir.

Cumhuriyetçiliğin en başta gelen niteliği Atatürk'ün "Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir" ilkesinde yansır. Çünkü; çağdaş Türk Devleti'nin dayandığı temel prensiplerden biri olan ilkenin en iyi korunduğu ve gözetildiği yönetim cumhuriyet yönetimidir.

Cumhuriyet ve monarşi arasındaki temel değer ve zihniyet farklarından biri de cumhuriyetin "vatandaşlık", monarşinin ise "uyrukluk" kavranmalarına dayanmasıdır. Ne kadar sınırlandırılmış ve anayasallaşmış olursa olsun her monarşide geçmişten kalan ve çağdaş eşitlik anlayışıyla bağdaşmayan bir takım ayrıcalık kalıntıları vardır. Mesela monarşilerde hükümdarın şahsi kutsal ve sorumsuz sayılır. Hükümdarın suç işleyemeyeceği ve hata yapmayacağı varsayılır. Demokratik rejimin beşiği İngiltere'de bile bu ilke "Kral hata yapamaz" vecizesiyle ifade edilir. Cumhuriyet ise bütün vatandaşların eşitliği ve devlet yönetimine eşit olarak katılmaları temeline dayanır.

Atatürkçü Düşünce Sisteminde Cumhuriyetçilik

Atatürk de, bütün Osmanlı aydınları gibi, önce meşrutiyetin kurulmasını savunmuştu. Ancak uygulamada bu sistemin başarılı olamadığını görünce, ulus egemenliğinin kurulmasının zorunluluğu üzerinde düşünmeye başlamıştı. Atatürk'ün cumhuriyet düşüncesinde, en çok Fransız İhtilâli'nin etkisi görülmektedir. Atatürk, bu etkiyi şu sözleriyle belirtmektedir; "Fransa İhtilâli bütün dünyaya özgürlük düşüncesini aşılamıştır. Şimdi bile bu düşüncenin temel kaynağı durumundadır. Fakat o tarihten beri insanlık ilerlemiştir. Türk demokrasisi, Fransa İhtilâli'nin açtığı yolu izlemiş, ancak kendisine özgü niteliklerle gelişmiştir." Atatürk, Kurtuluş Savaşı'nın başlangıcından itibaren cumhuriyetin kurulmasını düşünmesine karşın, bu düşüncesini sözcük olarak açığa vurmayı sakıncalı görmüştü. Çünkü o yıllarda, halkın ve TBMM'deki birçok milletvekilinin saltanata olan bağlılığını biliyordu. Uygulamadaki rejimin adının cumhuriyet olarak konulması bir karışıklığa, hatta bir kardeş kavgasına yol açabilirdi. Öncelikle işgalcilerin yurttan çıkarılması ve bağımsız bir devletin kurulması gerekiyordu. Kısacası, o günlerin koşulları daha ilk günlerde, rejimin adının konulmasını geciktirmiştir. Atatürk kendisine bu dönemde "rejimin adı nedir?" diye sorulduğu zaman, "halk hükümeti" diye yanıt vermiştir. Atatürk, Kurtuluş Savaşı başarıyla sona erdikten sonra, zaten hiçbir anlamı kalmamış olan saltanatı ve halifeliği bütünüyle etkisiz hale getirecek, böylelikle, cumhuriyetin önündeki bütün engeller ortadan kaldıracaktı.

Atatürk, bu gelişmeleri şöyle özetlemektedir; "Millet, geleceğini doğrudan

doğruya eline aldı ve millet saltanat ve egemenliğini bir kişide değil, bütün bireyleri tarafından seçilmiş vekillerinden meydana gelen bir yüce meclise teslim etti. İşte o meclis, yüce meclisimizdir; Türkiye Büyük Millet Meclisi'dir. Ve bu egemenlik makamının hükümetine, Türkiye Büyük Millet Meclisi derler. Bundan başka bir egemenlik makamı bundan başka bir hükümet kurulu yoktur ve olamaz."

Atatürk'e göre; "Millet, egemenliğini isyan ederek almıştır. Alınmış olan egemenlik hiçbir neden ve şekilde bırakılamaz ve geri verilemez, başkasına devredilemez. Bu egemenliği tekrar geri alabilmek için, daha önce kullanılmış olan yöntemleri kullanmak gereklidir."

Atatürk, cumhuriyetin nasıl bir yönetim olduğunu anlatırken de şu tanımlamayı yapmaktadır; "Bugünkü hükümetimiz, devlet örgütümüz, doğrudan doğruya milletin kendi kendine ve kendiliğinden yaptığı bir devlet örgütü ve hükümettir ki, onun adı cumhuriyettir. Artık hükümet ile millet arasında geçmişteki ayrılık kalmamıştır. Hükümet millet ve millet hükümettir."

Atatürk, cumhuriyetin niteliklerini de bir bilim adamı inceliği ile sıralarken, şu noktalara dikkatimizi çekmeyi uygun görmüştür; " Cumhuriyetinde son söz, millet tarafından seçilen meclistedir... Cumhuriyet, milletvekillerinden meydana gelen meclisi ve sınırlı bir zaman için seçilen devlet başkanıyla milli egemenliği korumanın en iyi yoludur. Cumhuriyetinde, meclis cumhurbaşkanı ve hükümet, halkın özgürlüğünü, güvenliğini ve rahatını düşünmek ve sağlamaya çalışmaktan başka bir şey yapamazlar... Cumhuriyet, son çağlarda büyük uygar milletlerin hesapsız ıstırap ve kandan sonra vardıkları en sağlam devlet şeklidir. Cumhuriyet, son dört yüzyıllık yönetimler içinde insanlığın çırpına çırpına bulduğu son çaredir."

Atatürk'ün yukarıdaki sözleri, O'nun, Türk Ulusu için neden cumhuriyet yönetimini tercih ettiğini yeterince açıklamaktadır. Atatürkçülükte Cumhuriyetçilik ise sıralanan bu yönleriyle milliyetçi, demokratik, özgürlükçü, çoğulculuğa açık bir ilkedir. Cumhuriyetçilik; cumhuriyetten hareket ederek, devletin siyasi rejimi olarak cumhuriyeti benimsemek ve onu en iyi yönetim biçimi olarak kabul ederek benimsemek ve cumhuriyetin ilke ve uygulamalarını gerçekleştirmektir. Cumhuriyetçilik, aynı zamanda cumhuriyete sahip çıkmak ve onu korumak demektir. Cumhuriyetin özelliklerinin bütün vatandaşlar tarafından bilinmesi ve ona her zaman koşulsuz olarak sahip çıkılması anlamı taşımaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti'nin Nitelikleri

Türkiye Cumhuriyeti, başlangıçtan itibaren ulusal egemenliği temel alarak kurulmuştur. Ulusal egemenlik, emperyalizme ve saltanata karşı verilen başarılı bir savaşın sonucunda uygulamaya konulmuştur. Türkiye'de uygulanmaya başlanan rejim, demokrasiyi amaçlamış ve bunu gerçekleştirmek için önemli adımlar atmıştır. Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşu ile yalnızca Osmanlı Devleti'nin adı değiştirilmemiştir. Siyasi, ekonomik, toplumsal kurumlarıyla yepyeni ve tam anlamıyla bağımsız bir devlet kurulmuştur. Cumhuriyet düzeni ile, tek kişinin egemenliğine son

verilerek, “Ulus, egemenlik tacını” giymiştir. Bu egemenlik, 1921 ve 1924 anayasalarında kesin ve açık bir dille vurgulanmıştır. 1921 Anayasası’nın, 29 Ekim 1923 tarihinde değiştirilen birinci maddesi ile uygulanmakta olan rejimin adı belirlenmiştir. Türkiye Cumhuriyeti adı, 1924 Anayasası’nda da aynen yerini korumuştur. 1924 Anayasa’nın 1937’de kabul edilen ikinci maddesi ile de, Türkiye Devleti’nin; Cumhuriyetçi, Milliyetçi, Halkçı, Devletçi, Laik ve İnkılâpçı niteliklere sahip olduğu vurgulanmıştır. Bu doğrultuda yapılan 1961 ve 1982 Anayasası da, rejimin adını aynen kabul etmiş ve bu adın değiştirilmesinin teklif dahi edilemeyeceğini karara bağlamıştır. Cumhuriyetin değişmez nitelikleri;

- Demokratik olmak
- Laik olmak
- Sosyal devlet olmak ve
- Hukuk devleti olmaktır.

Türkiye Cumhuriyetinin diğer bir değişmez niteliği de hukuk devleti olmasıdır. Cumhuriyet Döneminde gerçekleştirilen inkılâplarla hukuk alanında laiklik ilkesi gerçekleştirilmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti’nin Genel Yapısı

Demokratik cumhuriyetlerde yasama, yürütme ve yargıdan oluşan güçler ayrılığının olması ve bu güçlerin gerektiğinde birbirlerini denetlemesi zorunluluğu vardır. Ancak inkılâp dönemlerinde, bu güçlerin genel anlamda ulusu temsil eden bir mecliste toplanması ve halk adına o meclis tarafından kullanılması doğaldır. Türkiye Büyük Millet Meclisi ve cumhuriyetin ilk yıllarında uygulamaya konulan anayasalarda, ünlü Fransız siyaset bilimci Jean J. Rousseau’nun kuramsallaştırdığı güçler birliği ilkesi temel alınmıştır. Kısacası; Türk Ulusu’nun temsilcilerinden oluşan TBMM, yasaları yapma, uygulama ve zorunlu hallerde de (İstiklâl Mahkemeleri örneğinde olduğu gibi) yargılama yetkisini kullanmıştır.

Türk İnkılâbının oluşumundan sonra, giderek demokratik bir kimlik kazanma çabası içine giren Türkiye Cumhuriyeti’nde, bu üç güç ayrılmıştır. Başka bir deyişle; yasama (yasaların yapılması) TBMM tarafından yapılmaktadır. Bu yasalarda, genel olarak yine meclis içinden oluşturulan hükümetçe yürütülmektedir. Yargı yetkisi ise, bağımsız Türk mahkemeleri tarafından, yine ulus adına kullanılmaktadır. Hâkimlerin ve savcılarının atanmaları, yükseltilmeleri ve görevden alınmaları, yine yargının kendi içinden seçtiği Yüksek Hakimler ve Savcılar Kurulu tarafından yerine getirilmektedir. Böylelikle yargının, hükümetlerin egemenliğine girmesi önlenmiş olmakta, başka bir deyişle yargı bağımsızlığı korunmaktadır.

Cumhuriyetçilik İlkesinin Önemi ve Sonuçları

Türkiye’de Cumhuriyet rejiminin kabul edilmesiyle beraber, kişi egemenliğine dayanan bir yönetim son bulmuş ve ulus, kendisine ait olan gücü kullanma fırsatını ele geçirmiştir. Başka bir deyişle, Osmanlı düzeninde “kul” olan insanlar, “vatandaş” olma hakkını elde etmişlerdir. Osmanlı düzeninde siyasal ve hukuksal bakımdan var olan ayrıcalıklı toplumsal yapı son bulmuştur. Cumhuriyet, insan hakları uygulamasına

dayanan demokratik hakların uygulanmasında bir ön aşama olmuştur. Kadın ve erkek eşitliğinin yanı sıra, siyasal alanda, ekonomik ve toplumsal alanda fırsat eşitliği gündeme gelmiştir. Daha da önemlisi, kişi adı ile anılan Osmanlı Devleti yerine, Türk Ulusunun kendi adı ile anılan ulusal bir devlet kurulmuştur.

Cumhuriyet, Türk inkılâbının en güçlü ve en yol açıcı ilk büyük adımıdır. Bugünün Türkiye'sinde çoğulcu demokratik düzenin uygulanması, bu uygulama içinde zaman zaman ortaya çıkan açmazlara, direnmelere rağmen gelişmenin, çağdaşlaşmanın durdurulamaması, toplumun dinamizmi yeni Türk Devletinin "Cumhuriyet" temeli üzerine oturtulmasından kaynaklanmaktadır.

Cumhuriyet aynı zamanda toplumsal birliği sağlayan ve sosyolojik olarak toplumların gelişmesini sağlayan önemli bir siyasal yaşam biçimi ve uygulama modelidir. Ancak tüm tarihsel dönemlerde olduğu gibi sistemlerin var olması ve faydalı olması her şeyi tam anlamıyla çözmemektedir.

2. Milliyetçilik

En gelişmiş toplum düzeni olarak millet, insanlık ailesi içinde belirli tarihi aşamalardan geçerek oluşmuş bir düzeni ifade eder. Milliyetçilik de millet gerçeğinden hareket eden, bir fikir akımı ve en geçerli sosyal politika prensibidir. Milliyetçilik millet gerçeğine dayanmaktadır.

Millet her şeyden önce ortak bağları olan bir insan topluluğudur. Toplum hayatında erişilen son merhaledir. Şuurlu topluluktur. Tarihi ve sosyolojik bakımdan bir aşamaya ulaşmış ve belirli nitelik ve şartları olan bir topluluktur.

Millet olmayı Gerektiren Unsurlar:

- Millet, sınırları tarihte hazırlanmış ve mücadelelerle çizilmiş olan bir vatana dayanır. Vatan, milli varlığın heyecan kaynağı olmasından, toplumsal varlığımızın devamını ve düzenini sağlamış olması bakımından millet olmanın vazgeçilmez bir unsurudur.
- Millet, bu vatan üzerinde aynı dille, aynı duyguyla bir kültür birliği kuran, bir bütün haline gelmiş, şuurlu halk kitlesidir.
- Milletin oluşmasından, vatan birliğinin yanı sıra dil, kültür ve ideal birliğinin de önemli rolü ve yeri vardır. Birbirlerini anlayan insanların bir arada yaşamayı daha kolay hale getirebildikleri bir gerçektir. Ortak anlaşma vasıtası olarak dil birliği, millet varlığına en kuvvetli bir basamaktır.
- Kültür birliği de milleti meydana getiren unsurlarda önemlidir. Milli kültür, milletin yaratıcı kuvvetlerini geliştirmek için yapılan hazırlıkların bütünüdür. Her milletin kendi sınırları içinde kendi şartlarına ve ihtiyaçlarına göre meydana getirdiği medeniyet o milletin kültürüdür.
- İdeal birliği insanları birbirine yaklaştırır, ortak idealler dayanışma duygusunun da canlanmasına vesile olur.

Milliyetçilik, kendilerini aynı milletin üyesi sayan kişilerin duydukları; bir arada, aynı sınırlar içerisinde, bağımsız bir hayat sürmek ve teşkil ettikleri toplumu yüceltmek isteğidir.

Milliyetçilik, yani millet duygusu bir millete mensup fertlerin, milli tarihlerine, milletlerin mazideki hem parlak başarılarına, hem de felaket ve ıstıraplarına karşı derin bir ruhi bağlılık ve hürmet hissidir. Milliyetçilik sadece ortak geçmişe bağlılık değil, istikbale yönelik amaç, paye ve düşünceler açısından da birliktelik ifade eder.

Milliyetçiliğin Nitelikleri:

- Mantıki düşünceye, sağduyuya ve adalete dayanır. Başka milletlerin de hürriyetine, istiklaline hürmet eder.
- Sosyolojik ve psikolojik esaslara dayanır. Kafatası ve kan tahlili ile uğraşmaz. Eşit değerler arar, hürriyetçidir.
- Üstün millet - aşağı millet nazariyesini reddeder. Kendi milletin diğer milletler üzerinde hukuk, hürriyet ve adalet esaslarına aykırı bir yolda tahakküm hakkı olduğunu iddia etmediği gibi, diğer devletlerin de kendi milleti üzerinde tahakküm teşebbüslerini de fikirle, kalemle, gereğinde silahlı mücadeleyle

reddeder. Modern milliyetçilik saygı esasına dayanır, barışçıdır.

- İdealist bir nitelik taşır ve iyimserdir.
- Modern milliyetçilik, sınıf, zümre ayrılığına ve sınıfların tahakkümüne karşıdır.
- Modern milliyetçiliğin bir diğer özelliği de bilime dayalı olmasıdır.
- Demokrasiye yer vermesi ve demokratik bir nitelik taşımasıdır. Şuurlu milliyetçilik ancak hür ve demokratik milletlerde inkişaf edebilir.
- Irkçılık, kozmopolitizm, mukaddesatçılık, şovenizm, totaliter milliyetçilik ve komünizm gibi akımlara karşıdır. Bu akımlarla milliyetçiliği bağdaştırmak mümkün değildir.

Modern anlamıyla değerlendirilen milliyetçilik insanlığın gelişmesinde her milletin kendine düşen payı gerçekleştirmesiyle medeni insanlığa katkıda bulunmuştur. Milliyetçilik, hayatiyet ve gelişmesini her memleketin özelliğine, her milletin kendine özgü karakterine göre geliştirecek bir nitelik taşımaktadır.

Atatürk'ün Milliyetçilik Anlayışı:

Atatürk'ün milliyetçilik anlayışını Millî Mücadele dönemi ve sonrası olarak iki aşamada değerlendirmek mümkündür. Millî Mücadele döneminde, batılı emperyalist devletlerce bölüşülmeye çalışılan Türkiye'de milliyetçilik emperyalizme karşı direnmenin bayraklığını yapmıştır. Millî Mücadele'nin başarıya ulaşmasında en önemli etken olmuştur. Yayılmacı düşman yurttan atıldıktan sonra ise Atatürk milliyetçiliği, tam bağımsızlık, lâiklik, çağdaşlık ve bilim temellerine oturtularak uygulanmıştır. Bunda amaç saldırgan batıyı vatan topraklarından kovduktan sonra batılılaşmaktır. Çünkü anlaşılmıştır ki, batı kendi gibi olmayan ülkelere sömürülecek ülke gözüyle bakmaktadır. Atatürk, Türk milletini oluşturan tarihî gerçekleri "siyasî varlıkta birlik", "dil birliği", "yurt birliği", "ırk ve menşe birliği", "tarihî yakınlık" ve "ahlâkî yakınlık" olarak sıraladıktan sonra Türk milletinin oluşumunda yer alan bu şartların diğer milletlerin çoğunda olmadığını belirtmiştir. Bu kadar birlik noktasının olmasına rağmen Türk insanının millî bilince ulaşmakta gecikmiş olmasının zararlarını gördüğünü belirterek şunları söylemiştir: "Biz, milliyet fikirlerini tatbikte çok gecikmiş ve çok ilgisizlik göstermiş bir milletiz. Bunun zararlarını fazla faaliyetle telâfiye çalışmalıyız. Bilirsiniz ki, milliyet kuramını, milliyet ülküsünü çözüp dağıtmaya çalışan kuramların dünya üzerinde tatbik kabiliyeti bulunamamıştır. Çünkü tarih, olaylar, hadiseler ve gözlemler insanlar ve milletler arasında, hep milliyetin hâkim olduğunu göstermiştir ve milliyet ilkesi aleyhindeki büyük ölçüde fiilî tecrübelerle rağmen yine milliyet hissinin öldürülemediği ve yine kuvvetle yaşadığı görülmektedir."

Millî Mücadele ile kurulan Türkiye Cumhuriyeti, Osmanlı Devleti'nin milletler topluluğu görünümünden sıyrılmış ve Türklerden oluşan bir millî devlet hüviyetine kavuşmuştur. Yapılan nüfus mübadelesi ile bu yapı daha da pekiştirilmiştir. Böyle bir ülke kuran Atatürk "Diyarbakırlı, Vanlı, Erzurumlu, Trabzonlu, İstanbullu, Trakyalı ve Makedonyalı, hep bir ırkın evlâtları, hep aynı cevherin damarlarıdır." sözleri ile bu özelliği dile getirmiştir. Irkçılığı ve dinî farklılıkları reddeden Atatürk milliyetçiliği millî birlik ve beraberliği sağlayıcı bir anlayışa sahiptir. Atatürk, Türkiye'yi parçalamak için din ve milliyet gibi farklar ileri sürülerek yapılan propagandaların millet fertleri üzerinde üzüntüden başka bir etki yapmadığını belirterek milletin bu fertlerinin de ortak geçmişe, tarihe, ahlâka, hukuka sahip olduklarını, geleceklerini ve talihlerini Türk milleti ile birlikte gören insanlara ayırım yapılamayacağını belirtmiştir. Atatürk, millî birlik ve beraberlik konusunu "Bir yurdun en değerli varlığı, yurttaşlar arasında millî birlik, iyi geçinme ve çalışkanlık duygu ve kabiliyetlerinin olgunluğudur. Millet varlığını ve yurt erginliğini korumak için bütün yurttaşların canını ve her şeyini derhâl ortaya koymaya karar vermiş olmak, bir milletin en yenilmez silâhı ve koruma vasıtasıdır. Bu sebeple, Türk milletinin idaresinde ve korunmasında millî birlik, millî duygu, millî kültür en yüksekte göz diktiğimiz idealdir." şeklinde anlatmıştır.

Ortak kültürü geliştirme ve toplum fertlerinin kendi geçmişleri ile övünüp geleceği güvenle bakması da Atatürk için önemli bir amaç idi. Bu amaçla Türk Tarih Kurumu ve Türk Dil Kurumu gibi kültür kurumlarını oluşturarak, bunlar aracılığı ile millet olmanın iki önemli faktörü dil ve tarih konularında bilimsel çalışmalar yaptırmıştır. Bu çalışmalarla Türk insanının millî bilince kavuşması yolunda önemli adımlar atılmış olmasının yanı sıra tarihî gerçekleri göz ardı ederek Türklere karşı yapılan haksız saldırılara da cevaplar verilmiş ve Türk milletinin ve yarattığı uygarlıkların gerçek değerleri ortaya konmuştur. Atatürk'ün milliyetçiliğinde belli bir vatan anlayışı vardır. Bunu "Türkiye Cumhuriyeti'ni kuran Türkiye halkına, Türk milleti denir." sözü ile ifade etmiştir.

Atatürk milliyetçiliği "Yurtta sulh cihanda sulh" ilkesine bağlı barışçı ve insancıl bir anlayışa sahiptir. Türk insanı önce kendi milletinin ilerlemesi ve mutluluğu için çalışacak fakat başka milletlerin iyiliğini de düşünecektir. Bencil olmayacaktır. Atatürk bu düşüncesini de şöyle dile getirmiştir. "Dünyanın filân yerinde bir rahatsızlık varsa bana ne? dememeliyiz. Böyle bir rahatsızlık varsa, tıpkı kendi aramızda olmuş gibi onunla alâkadar olmalıyız. ...Bencillik şahsî olsun, millî olsun daima, fena sayılmalıdır." "Vatandaşların, bir milletin bireyleri olmak itibarıyla millete, onun devlet ve hükûmetine ve mensup olduğu milletin medenî insanlığın bir ailesi olması açısından

da bütün insanlığa karşı birtakım görevleri vardır."

3. Halkçılık

Halkçılık, halkın halk tarafından halk için idaresidir. Halkçılıkta asıl önemli olan halkın kendi kendini demokratik esaslara uygun olarak yönetmesidir. Halkçılıkta devletin siyasi rejimi, halk tarafından ve halkın menfaatine kullanılır. Bu bakımdan halkçılık gerçek demokrasinin gerçekleşmesi ve yerleşmesi amacına yönelik olur. Halkçılığın temelinde halk vardır. Halk gerçeğinden hareket eder. Toplum düzenini halkın yararına korumayı öngörür.

Halk kelimesi kullanılış amacına göre anlamlar ifade eder. Bir anlamda Türkiye halkı, Türkiye’de yaşayan insan topluluğudur. Yabancılar da halk deyimine dahil olurlar.

Diğer anlamda Türk halkı denildiğinde Türkiye’de yaşayan, millet bağı ile devlete bağlı bulunan insan topluluğu anlaşılır. Bu anlamda millete halk arasında yakın bir ilişki vardır.

Türk inkılâbının anlayışına göre halk ile millet arasında bir birlik, bir eşdeğerlik vardır. Ancak halk milletin henüz dayanışma duygusu ile bilinçlenmemiş halidir. Halk dediğimiz insan topluluğunun belirli amaçlara ve hedeflere yönelerek bilinçlenmesiyle millet ortaya çıkar. Türk halkı, Türk Devleti’nin beşeri unsurunu oluşturur. Türk milleti, Türk halkının, Türk bilinci ile gelişmesiyle siyasi ve sosyal planda değer kazanmasıdır. Türk milleti halklardan teşekkül etmiş değildir. Bunun sonucu olarak Türk Devleti’nin beşeri unsurunu halklar meydana getirmez.

Türk inkılâbının halkçılık anlayışında, tarihi, sosyal, hukuki ve siyasi bir gerçek olan millet yerini ve değerini kaybetmeden halkçılığı oluşturması ile tezatlardan arınmış modern bir toplum olacaktır.

Halkçılık milliyetçilik fikrinin bir sonucudur. Aynı zamanda milliyetçiliğin sosyal politika bakımından da bir gerekçesidir. Halkçılık milletin vicdanıdır. Milliyetçilik idealleri etrafında toplumun birliğini sağlama vasıtasıdır. Gerçek anlamda milliyetçilik halkçılığa dayanır, halkçı bir nitelik taşır.

Atatürk'ün halk devletinden anladığı her türlü imtiyazlara son veren, halkın iradesi ile oluşan devlet anlayışıdır. Fertler arasında eşitlik olduğu kadar demokrasi anlayışı da yer almaktadır.

Halkçılığın birinci unsuru demokratlıktır. İkinci unsur milletin genel hakları dışında hiç kimseye veya topluluğa ayrıcalık tanımamasıdır. Üçüncü unsur ise sınıf mücadelelerini kabul etmemektir.

Halkçılık ilkesi hem devlete, hem de topluma ekonomik sorumluluklar yüklemiştir. Devlet, vatandaşın sorunlarını çözmek ve hayat seviyesini yükselterek tedbirler almak zorundadır. Toplum ise daha çok çalışmak ve üretmek için çaba harcamalıdır.

Halkçılığın Türk Toplumuna Sağladığı Yararlar:

- Halkçılıkla Milli Egemenlik tam olarak gerçekleşmiş ve demokrasinin yerleşmesine katkıda bulunmuştur.
- Toplumda barış ortamının kurulması sağlanmıştır.
- Bu ilke ile Türk toplumu yönetime katılma, kanunlar önünde eşit olma ve devletin imkânlarından eşit olarak faydalanma olanağına kavuşmuştur.
- Halkçılık kalkınmayı hızlandırmış, zayıf bir ekonomik mirastan bugünkü Türkiye'yi oluşturmuştur.